

УДК 633.11:631.53.01:631.153.7

ББК 41/42я73

Вол 68

Волощук, Ігор Степанович.

Елементи технології виробництва високоякісного насіння пшениці озимої в Західному Лісостепу України : монографія / І. С. Волощук, О. П. Волощук, Г. С. Коник, В. В. Глива, Г. Я. Біловус, Г. С. Герешко, О. І. Ковальчук. – Львів : Сполом, 2017. – 244 с. : рис., табл. – Бібліогр.: с. 207–242 (210 назв). – ISBN 978-966-919-263-9.

Узагальнено головні питання технології вирощування пшениці озимої на насіння в умовах Західного Лісостепу України.

Систематизовано інформацію з питань біологічних вимог культури, впровадження у виробництво продуктивних сортів, їх характеристика, вплив попередників, термінів сівби, передпосівної обробки насіння і позакореневого підживлення рослин біологічними препаратами на формування урожайності й посівних якостей насіння.

Для фахівців сільського господарства і студентів і аспірантів учбових закладів.

Рецензенти:

Доронін В. А., доктор сільськогосподарських наук, професор (Інститут біоенергетичних культур і цукрових буряків НААН);

Хоменко С. О., кандидат сільськогосподарських наук (Миронівський інститут пшениці імені В. М. Ремесла НААН України).

*Рекомендовано до друку
рішенням вченої ради Інституту сільського господарства
Карпатського регіону НААН від 31 березня 2017 р., протокол № 3*

© Волощук І. С., Волощук О. П.,
Коник Г. С., Глива В. В.,
Біловус Г. Я., Герешко Г. С.,

Ковальчук О. І., 2017
© В-во “Сполом”, 2017

ISBN978-966-919-263-9

ЗМІСТ

ВСТУП	5
I. ХАРАКТЕРИСТИКА ҐРУНТОВО-КЛІМАТИЧНИХ УМОВ ЗОНИ ЛІСОСТЕПУ	8
II. БІОЛОГІЧНІ ВИМОГИ ПШЕНИЦІ ОЗИМОЇ, ЯК КУЛЬТУРИ.....	19
III. СОРТ ЯК ЕЛЕМЕНТ ТЕХНОЛОГІЇ ВИРОБНИЦТВА ВИСОКОЯКІСНОГО НАСІННЯ ПШЕНИЦІ ОЗИМОЇ.....	24
IV. АГРОБІОЛОГІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА СОРТІВ	35
V. ВПЛИВ ПОПЕРЕДНИКА НА ФОРМУВАННЯ НАСІННЕВОЇ ПРОДУКТИВНОСТІ ТА ПОСІВНИХ ЯКОСТЕЙ НАСІННЯ ПШЕНИЦІ ОЗИМОЇ	41
5.1. Польова схожість насіння та розвиток рослин на час припинення осінньої вегетації	55
5.2. Залежність між накопиченням цукрів у вузлах кушіння рослин та перезимівлею рослин	59
5.3. Формування листової поверхні та чиста продуктивність фотосинтезу сортів	75
5.4. Стійкість рослин пшениці озимої до хвороб	82
5.5. Зернова і насіннева продуктивність сортів	86
5.6. Посівні якості насіння	113
VI. БІОЛОГІЧНЕ ОБҐРУНТУВАННЯ СТРОКІВ СІВБИ ПРИ ВИРОЩУВАННІ НАСІННЯ ПШЕНИЦІ ОЗИМОЇ	117
6.1. Життєздатність насіння в польових умовах та збереження рослин після перезимівлі	125
6.2. Особливості формування елементів структури рослин і колоса ...	137
6.3. Розвиток хвороб за різних строків сівби	143
6.4. Мінливість ознак продуктивності	149
6.5. Посівні якості насіння та його фракційний склад	165
VII. ВПЛИВ РЕГУЛЯТОРІВ РОСТУ НА СТИМУЛЯЦІЮ ПРОЦЕСІВ ПРОРОСТАННЯ НАСІННЯ ПШЕНИЦІ ОЗИМОЇ ТА ФОРМУВАННЯ ВРОЖАЙНИХ ВЛАСТИВОСТЕЙ І ПОСІВНИХ ЯКОСТЕЙ	174
7.1. Сила росту й схожість насіння залежно від застосування різних норм регуляторів росту рослин	182
7.2. Осінній розвиток рослин та їх перезимівля	186

залежно від передпосівної обробки насіння
та позакореневого підживлення рослин .....

7.3. Формування насінневої продуктивності й посівної якості насіння залежно від елементів передпосівної обробки насіння та позакореневого підживлення рослин	191
VIII. ЕКОНОМІЧНА ОЦІНКА ВИРОЩУВАННЯ НАСІННЯ ПШЕНИЦІ ОЗИМОЇ ЗАЛЕЖНО ВІД АГРОТЕХНІЧНИХ ЗАХОДІВ	198
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	207

ВСТУП

Стратегічним питанням сучасної агропромислової політики, яка б гарантувала безпеку нашої держави є сприяння розвитку національної системи насінництва та її інтеграція у світовий ринок насіння і сортів, формування сучасної виробничої, фінансової і торгівельної інфраструктури, створення сприятливих умов для підприємницької діяльності у виробництві, роздрібній та оптовій торгівлі насінням незалежно від форм господарювання та власності, удосконалення економічних відносин між виробниками й споживачами насіннєвої продукції, встановлення науково-технічних і торгівельних зв'язків між українськими та зарубіжними підприємствами.

У розвиток галузі насінництва великий вклад зробили вітчизняні вчені: Б. О. Весна, М. О. Кіндрок, М. М. Макрушин, М. М. Гаврилюк, В. П. Кавунець, О. П. Волощук.

Саме на насінництво покладено важливе стратегічне завдання стабільного виробництва високоякісного насіння з метою поширення нових сортів, збереження їхніх цінних господарських ознак і властивостей, а також високої генетичної ідентичності. Зміни, які відбуваються у галузі пов'язані зі вступом України до Світової організації торгівлі (СОТ), Міжнародної асоціації з насіннєвого контролю (ISTA), Організації економічної співпраці та розвитку (ОЕСР) та інших міжнародних структур, тому зобов'язують досягнути параметрів посівних кондицій насіння, які б відповідали європейським і світовим стандартам.

Проблема вирощування високоякісного насіння є однією з найбільш важливих і актуальних для сучасного вітчизняного сільськогосподарського виробництва, особливо в зоні ризикованого його ведення Західного Лісостепу. У комплексі сортових технологій, які забезпечать високий коефіцієнт розмноження, вихід кондиційного насіння та показники посівних якостей, особливе місце відводиться маловитратним високоефективним та екологічно безпечним агрозаходам, таким як сорти, попередники, строки сівби, передпосівна обробка та позакореневе застосування регуляторів росту. Після

реформування агропромислового комплексу виробництвом репродукційного насіння в західному регіоні займаються фермерські й малоземельні селянські господарства, в яких рекомендовані для насінницьких посівів 9–10-пільні сівозміни замінені на короткоротаційні (3–4), насичені економічно вигідними культурами. Це призвело до розміщення насінницьких посівів пшениці озимої не після кращих попередників (багаторічні бобові трави, кукурудза на зелену масу, рання картопля і т. ін.), а після нетрадиційних (ріпак озимий, овес), проведення сівби в допустимий і пізній строки та застосування регуляторів росту рослин.

Наукове видання

Волощук Ігор Степанович,
Волощук Олександра Петрівна,
Коник Григорій Станіславович,
Глива Валентина Вікторівна,
Біловус Галина Ярославівна,
Герешко Галина Степанівна,
Ковальчук Оксана Ігорівна

**ЕЛЕМЕНТИ ТЕХНОЛОГІЇ ВИРОБНИЦТВА
ВИСОКОЯКІСНОГО НАСІННЯ ПШЕНИЦІ ОЗИМОЇ
В ЗАХІДНОМУ ЛІСОСТЕПУ УКРАЇНИ**

Монографія

Авторська редакція
Комп'ютерна верстка і макетування – В. В. Глива
Відповідальний за випуск – І. С. Волощук

Додаткову інформацію можна отримати за адресою:
Інститут сільського господарства Карпатського регіону НААН
України, вул. Грушевського, 5, с. Оброшине Пустомитівського р-ну
Львівської обл., 81115
Тел. +38-098-959-34-04
E-mail: inagrokarpat@gmail.com,
volochuk.i@ukr.net